

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-2

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličák
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	Brno-Líšeň, hradisko Staré zámky. Raněstředověké denáry (viz obr. 5, str. 167 a obr. 15, str. 171). <i>Brno-Líšeň, Staré zámky hillfort. Early Middle Ages deniers (see Fig. 5, Pg. 167 and Fig. 15, Pg. 171).</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

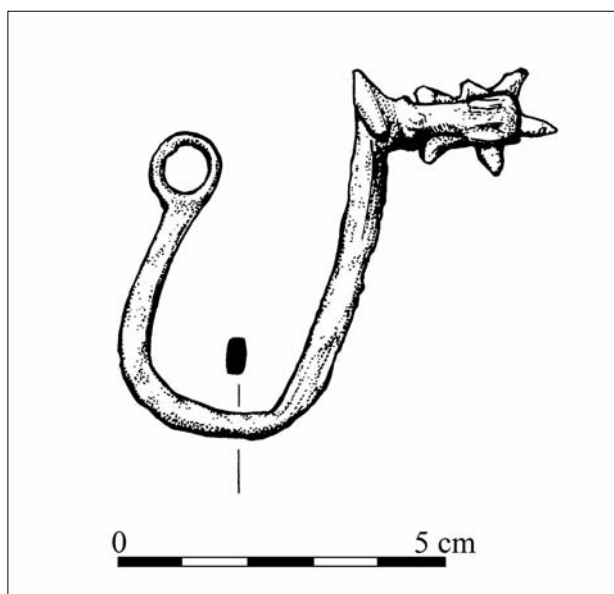
Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2015

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright © 2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Obr. 28. Drahanovice – Luděřov. Fragment železné ostrohy. Kresba I. Hradilová.

Abb. 28. Drahanovice – Luděřov. Fragment des Eisen-sporns. Zeichnung von I. Hradilová.

DOUBRAVICE NAD SVITAVOU (OKR. BLANSKO)

Hrad Doubravice. Středověk. Středověký hrad. Povrchový průzkum.

Při průzkumu zříceniny středověkého hradu Doubravice ležící asi 1,5 km severovýchodně od obce Doubravice nad Svitavou byly dne 1. března 2014 objeveny stopy nelegálních výkopových aktivit na dvou místech hradního areálu. Jednalo se jednak o narušení kulturní vrstvy na jižním svahu východní části valu mezi jádrem hradu a předhradím v bezprostřední blízkosti recentní turistické stezky, jednak o výkop v jihovýchodní části hradního jádra. Výkop ve svahu valu byl přibližně délky 35 cm a hloubkou 15–20 cm, výkop v hradním jádře pak obdélníkového půdorysu s rozměry přibližně 30×20 cm a s hloubkou 10–15 cm. Oba zásahy svým charakterem odpovídaly aktivitám subjektů s detektory kovů, proto lze důvodně předpokládat odcizení blíže neznámých metalických artefaktů z těchto částí lokality. Ve vytěžené zemině i ve stěnách výkopů byly doloženy drobné uhlíky, u výkopu na valu i drobné zlomky mazanice. Jinak byly tyto zásahy shledány bez dalších archeologických nálezů či stop po pachatelích.

Josef Jan Kovář, Lenka Kovářová

Resumé

Doubravice nad Svitavou (Blansko District), Doubravice Castle. Middle Ages. Medieval castle. Surface survey.

DRAHANOVICE (K. Ú. LUDĚŘOV, OKR. OLMOUC)

Tzv. barokní sýpka. Středověk, novověk. Hospodářský dvůr. Povrchový sběr. Uložení: soukromá sbírka.

V Luděřově se v blízkosti návsi nachází objekt tzv. barokní sýpky. Jedná se o dvoupatrovou budovu s valbovou střechou, která má na půdorysu tvar písmene L. Na ZM ČR 1:25 000, list 24-223 její polohu určují souřadnice 143 mm od Z s. č. a 197 mm od J s. č. Při rekonstrukci tohoto objektu se podařilo získat soubor nálezů, který lze klást do vrcholného středověku až raného novověku (k tomu Hlubek 2014).

V průběhu roku 2014 se podařilo nalézt dva kované artefakty. První z nich představuje neúplná podkova s hmatcem a se špatně dochovaným ozubem, kterou můžeme zařadit do průběhu raného novověku. Druhým předmětem je ostruha s kolečkem. Jedná se o exemplář s pouze jedním dochovaným a navíc deformovaným ramenem, které ukončuje jednoduché očko. Délka krčku ostruhy dosahuje 19 mm a průměr šesticípého kolečka činí 21 mm (obr. 28). S ohledem na stav dochování ji lze vročit do širšího časového intervalu od 13. až do počátku 15. století.

Lukáš Hlubek

Literatura

Hlubek, L. 2014: Luděřov (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 55(2), 209.

Resumé

Drahanovice (Kat. Luděřov; Bez. Olomouc), sgn. Barockspeicher. Hochmittelalter, Neuzeit. Wirtschaftlicher Hof. Oberflächensammlung.

DRÁSOV (OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice U hřiště. Středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Během rekonstrukce plynovodu byly dokumentovány porušené vrstvy a objekty v blízkosti mlýna v ulici U hřiště, datovatelné dle nepočetné keramiky nejspíše do 13. století.

David Parma

Resumé

Drásov (Bez. Brno-venkov), U hřiště-Straße. Mittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

DRŽOVICE NA MORAVĚ (OKR. PROSTĚJOV)

Hliník bývalé cihelny, parc. č. 216/1. Doba hradištní. Pohřebiště. Záchraný výzkum.

Dne 20. dubna 2014, tedy v den Božího hodů velikonocního, byli pracovníci Ústavu archeologické pa-

Obr. 29. Držovice na Moravě, okr. Prostějov. Hliník bývalé cihelny. Raně středověký pohřeb koně a jezdce – lukostřelce.

Abb. 29. Držovice na Moravě, Bez. Prostějov. Lehmgrube der ehemalige Ziegelei. Frühmittelalterliche Pferde- und Reiter-Bogenschützebestattung.

mátkové péče Brno, v. v. i., kontaktování Policií ČR ve věci posouzení náhodného nálezů lidských kosterních pozůstatků, který byl učiněn v hliníku bývalé cihelny Konečného a Nedělníka, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov. Nejen ze zjištěné terénní situace, ale i z místa nálezů samotného (jde o známé a dlouhodoběji užívané slovanské pohřebiště, např. Fojtík 2014, 48–49, zde též úplný přehled pramenů a literatury), bylo více než patrné, že se jedná o objev archeologické povahy. V nejvyšší etáži jedné ze stěn bývalé těžební jámy (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-08, koordináta 49:279 mm od Z:J s. č.) bylo nalezcem částečně obnaženo torzo lidské kostry, kdy terénní situace však stále umožňovala realizaci záchranného výzkumu. Po oddrnování nadloží se vyrýsovala původní obdélná hrobová jáma a při jejím snižování byl objeven koňský skelet vybíhající do hrobové jámy z jedné ze stěn. Po rozšíření plošné skrývky byla následně rozpoznána i druhá obdélná jáma s pohřbem koně. Z odkryté terénní situace bylo zřejmé, že k deponování koně došlo současně či velmi krátce po uložení lidského pohřbu, neboť přední část zvířete zřetelně poklesla vlivem sesedání jeho záspy. Po vypreparování a zdokumentování koňského skeletu bylo přistoupeno k částečnému odkrytí lidské kostry tak, aby byla co možná nejčitelněji dokumentována tato velmi zajímavá stratigrafická situace a posléze pak odkryta část zbývající. Ve vlastním hrobě spočíval (dle skeletu nezvykle vysoký a svalnatý) jedinec, uložený v natažené poloze na zádech a s rukama podél těla. Pod předloktím jeho levé ruky byl nalezen soubor 10 ks železných šipek nesoucích v korozi místy stopy hrubé textilie a svým rozložením nasvědčujících o původním uložení toulce se šípy. Při levé části těla byly, bohužel ve značně recentně rozrušeném záspy, sledovány stopy zuhelnatělého dřeva, které se následně podařilo zdokumentovat mezi holenními kostmi pohřbeného – tyto lze interpretovat jako pozůstatky dřevěného luku. Při chodidle pravé nohy pak spočívala skupinka zvířecích kostí s traso-

logickými stopami dokládajícími dosud blíže neurčené „praktické využití“ a při nich železný nůž s přiloženou pochvou z organického materiálu (kůže spojované drobnými snýtovanými svorkami vyrobenými ze zlatěného bronzu). Ač se s „koňskými pohřby“ tu a tam setkáváme nejen na slovanských sídlištích (např. Břeclav-Pohansko, zde spojováno s rituálními praktikami, cf. Přichystalová 2013), ale právě i pohřebištích (Olomouc-Nemilany, v blízkosti hrobů bojovnických, cf. Přichystalová, Kalábek eds. 2014), má držovický nález přesto jistý „punc jedinečnosti“. Lze jej interpretovat jako v našem prostředí zcela ojedinělý bojovnický pohřeb jezdce – lukostřelce (obr. 29), který nás, spolu s dalšími nálezy v blízkém okolí, staví před řadu otázek dotýkajících se historické role a snad i nadregionálního významu „Držovicka“ v raném středověku.

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2014: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Držovice, okr. Prostějov. *Střední Morava (Vlastivědná revue)* 38, 2014, 43–74.

Přichystalová, R. 2013: Intencionálne uloženie koňa - obeť alebo pohreb? Niekoľko postrehov na základe nálezov z Břeclavi-Pohanska. *Studia archaeologica Brunensia* 18(2), 13–32.

Přichystalová, R., Kalábek, M. (eds.) 2014: *Raně-středověké pohřebiště Olomouc-Nemilany. Katalog.* Brno: Masarykova univerzita.

Resumé

Držovice na Moravě (Bez. Prostějov), Flur „cihelna“, Parz. Nr. 216/1. Burgwallzeit. Gräberfeld. Rettungsgrabung.